

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 29

Sreda, 8. aprila 1936

Leto XI

Predpriprave za ustanovitev Socialistične zveze delovnega ljudstva

O našem programu

Sama pereča vprašanja

Socialistična zveza delovnega ljudstva ima nalogo, da čuva gospodarske, kulturne in politične interese delovnega ljudstva. Stranka ima torej namen, da organizira ali podpira akcije, ki vodijo k tem ciljem.

V teku krize so kapitalisti napravili delovnemu ljudstvu čim več bremen. Znižali so plače delavcem, znižali cene poljskim pridelkom, podaljševali kljub krizi delovni čas, prezirali določbe zakona o zaščiti delavcev ter izigrali delavsko zavarovanje.

Naša stranka bo imela nalogo, da se bori proti vsem tem krivicam. Zato potrebujemo politično organizacijo, stranko delovnega ljudstva z naslednjim delavskim programom:

Delavcu kruha

Predvsem je treba zvišati plače in doseči jamstvo, da bodo plače vsaj take, s katerimi bodo delavske rodbe lahko živele. Doseči se more to s kolektivnimi pogodbami za vsako posamezno in vsjo stroko in ki bi bile pod kontrolno inspekcije dela in svobodnih strokovnih organizacij delavcev in nameščencev.

Nujna je tudi svoboda strokovnih organizacij, pravica stavke in delavske samopomoči.

Nujno je zavarovanje za nezaposlene, zavarovanje za starost in onemoglost, preskrba starčkov nad 60 let, strogo izvajanje vseh delavsko-varstvenih določb in uvedba 40-urnega delovnega tedna ter končno ustanavljanje žitnih fondov po kmetijskih občinah za prehrano siromašnih prebivalcev in nezaposlenih.

Kruha tudi kmetu

Tu je potrebna predvsem primerena cena zlasti za pridelke, ki jih pridelujejo siromašni kmetijski kraji, dalje je snovati nekapitalistične kmetijske zadruge, ki prevzamejo izvoz in uvoz blaga za kmete, poceniti prevozne stroške med vasjo in mestom, ukiniti trošarine na prehranjevalno blago za široke množice naroda, izvedba agrarne reforme in kolonizacija ter dati zemljo vseh javnih korporacij in veleposestnikov siromašnim kmetom in kmetijskim delavcem. Končno tudi urejevanje cen z nakupnimi cenami, če pade cena blagu.

Dvigniti se mora kupna sila

Opustiti se mora kuluk in brezplačno delo, neobhodno potrebni prejemki za življenje morajo biti prosti davkov, znižati se morajo dolgovi, kolikor so se znižali prejemki dolžnikov, odpisati davčni dolgovi vsem onim, ki njih prejemki ne presežajo najnujnejših dohodkov za preživljanje rodbin, znižati monopolne cene in opustiti carina na blago in predmete, ki jih delavci in kmeti neobhodno potrebujejo, znižati se morajo v proračunih države in samouprav nepotrebni izdatki v prid gospodarstvu, prosveti in narodnemu zdravju. Davki se morajo znižati in povečati dohodki iz javnega gospodarstva.

Zaposlitev in narodno gospodarstvo

Tu pridejo v poštev velika javna dela, toda ne za luksuz, ampak v prid gospodarskega razvoja in pospeševanje drugega javnega in zasebnega gospodarstva. Delovni pogoji in višina mezde se mora določiti socialno. V ta namen naj se najamejo velika notranja posojila. Nacionalizirajo naj

se z zakonom in ob strogi kontroli veliki denarni zavodi, da bodo obresti zmerne in razpoložljivi denar izročen gospodarstvu v promet. Organizirati je treba vse gospodarske panoge in tudi kmetiško v samoupravne zbornice na demokratični podlagi ter ustanoviti demokratično samoupravno ustanovo, ki bo pospeševala načrtno poslovanje v gospodarstvu.

Potrebna je pa tudi vedno večja kultura

Ukinitev šolnine, brezplačno splošno in profesionalno šolanje in učila, hrano in obleko vsem onim otrokom, katerih skrbniki nimajo življenjskega minimuma za vzdrževanje rodbine; uvedba delovne šole in izobrazba v narodnem gospodarstvu; brezplačno zdravljenje in zdravila ter ščitenje narodovega zdravja; sistematično posredovanje kulturnih zvez med mestom in vasjo.

Politični cilji

Šestojanuarski režim naj se likvidira, razpusti sedanja narodna skupščina in senat, izda popolna amnestija političnih kaznovancev, ukine izjemna sodišča za politične krivce in vsi izjemni zakoni o zaščiti države, vrne svoboda tiska, zborovanja in politične organizacije, uvede naj se tajna volilna pravica za oba spola s proporcionalnim volilnim sistemom, odpravi senat, razpišejo svobodne volitve v narodno skupščino.

Da se onemogoči narodno plemenska nadoblast naj se o ureditvi države sporazumejo zastopniki naroda, ki bodo svobodno izvoljeni in brez pravice majorizacije. Izvrše naj se svobodne volitve za vse samouprave; ves državni aparat se podredi merodajni kontroli narodnih poslancev.

Da se onemogoči propaganda za organiziranje fašizma v kakršnikoli obliki in ustanavljanje vsakršne organizacije nasilja ali privatnega oboroževanja.

V mednarodnem pogledu

Sistematično se mora pospeševati mednarodno politično, gospodarsko in kulturno sodelovanje; čuvati mir s kolektivno akcijo sil, ki so zbrane v Društvu narodov; priznanje Rusije in normalni gospodarski in politični odnosi s to državo kakor z ostalimi; pospeševanje zlasti zvez z balkanskimi in podunavskimi narodi v varstvo miru, narodove neodvisnosti in olajšanje gospodarskega razvoja; podpiranje politike razoroževanja z mednarodnimi dogovori, borba proti propagandi za vojno in uporabi sile za poravnavanje mednarodnih sporov.

Najvažnejše načelno vprašanje je danes nedvomno

vprašanje diktature

Mi smo proti vsakršni diktaturi. Če se borimo proti snovanju »delavskih« organizacij, ki naj bodo orodje delodajalcev in političnih špekulantov, pa se nam očitno, da smo prikriti bolševiki. Navaja se tudi, da potrebujemo stranko le zato, da se bodo za to krinko skrivali komunisti. Takla obrekovanje odločno zavračamo. Socialisti Jugoslavije imamo že od 1919 do danes popolno ideološko skupnost z mednarodno strokovno zvezo; politično se pa smatramo za pristaše Socialistične delavske inter-

nacionale. Naši delavci, socialisti, se ne ravnaajo po taktiki ki je bila mogoča v Rusiji po zrušitvi državne oblasti v svetovni vojni, ki pa v rednih razmerah, v katerih imajo države potrebno silo, ni pripravna. Od jugoslovanskih komunistov se razločuje mo tudi v tem, kakšno stališče zavzemamo napram raznim nacionalističnim gibanjem v državi, s katerimi nismo hoteli nikdar vezati in tudi danes ne, usode delavskega razreda. Ostajamo nepokolebljivo zvesti politični demokraciji ter zavračamo vsakršno diktaturo z leve in desne. Prav posebno se borimo proti propagandi nasilstva in manjšinske diktature, ker pomeni taka propaganda le krepitev fašizma. Tudi mnoga navidežno demokratska nacionalistična gibanja so v resnici reakcionarna.

Če imamo v državi demokracijo, pridejo do izraza vsi programi v državi in njih vpliv bo tako velik, kolikor moči je za njimi.

Zato je boj za demokracijo prva stvar

Ustvaritev jugoslovanske države smatramo za velik revolucionaren dogodek, ki se je izvršil potom narodnega boja za likvidacijo fevdalizma in osvoboditev vseh narodov. V okviru te države zahtevamo varstvo narodnih manjšin in državni red po volji svobodno izvoljenih ljudskih zastopnikov, brez vsakršne majorizacije.

Proč s politično osamelostjo

Čeprav želimo na podlagi našega samostojnega programa ustvariti samostojno politično stranko, vendar vidimo, da je naša država prišla na odločilno točko preokreta. Prav nič se ni gotovo, da dobimo po dobi diktature popolno in pravo demokracijo. Prav lahko je mogoče, da dobimo zaradi razcepljenosti demokratičnih sil nepravo demokracijo. V taki prehodni dobi utegne celo naša stranka biti močda prisiljena, da opusti svojo tradicionalno taktiko stroge ločitve in samostojnega političnega nastopanja. Počakamo do ustanovitve stranke, potem pa povprašamo svoje politične forume o primernosti našega političnega delovanja. Ni izključeno, da se bomo morali za izvedbo nekaterih akcij dogovoriti še z drugimi političnimi skupinami, kar naj omoči in zagotovi razvoj k prvi politični demokraciji, ki bi imel pomen za gospodarska in socialna vprašanja.

Če bi nam bilo iz kakršnegakoli vzroka zabranjeno ustvariti samostojno politično gibanje, potem bomo iskali politično naslonitev na določene opozicionalne skupine, ker bo to edini izhod za obstoj samostojnega socialističnega gibanja.

To je okvir programa. Obsežen okvir, v katerem se socialistično delovno ljudstvo lahko na najširši podlagi bori za svoje socialne in politične cilje in načelo.

Kaj je fašizem?

Fašizem je do meščanske vojne, do teroristične diktature poostren razredni boj, ki ima namen, obogatiti par tisočev na škodo milijonov izkoriščenih; odprava »razrednega boja«, s katero se fašizem baha, je le v tem, da izkoriščane z vsemi pomočki terorja ovira, da bi se v razrednem boju branili proti razrednemu boju izkoriščevalcev. A.-Z.

Obdavčitev blaga v novem proračunu

V novem državnem proračunu so bili uvedeni mnogi potrošni davki na blago. Davke pobira država ter jih dodeljuje banovinom kot državno podporo.

Obdavčeno je naslednje blago: phani riž 1 Din kg, nephani riž 0.80 Din, kava 2 Din, surovi kakao 2 Din, žgana kava 2.10 Din, kakao (v drugih oblikah) 2.50 Din, čokolada in bonboni 1 Din, drugi izdelki iz kakao 0.50 Din, čaj 20 Din, karbid 1.50 Din, brivska rezila (komad) 1 Din, 100-odstotna kisova kislina (100 kg) 400 Din, vinski kis 0.50 Din, soda 0.80 Din, amonijakova soda 0.40 Din, kristalna soda 0.20 Din, soda-bikarbona 6 Din.

Militarizem in socialna politika v Avstriji

Leta 1932, to je, v zadnjem letu republikansko-demokratične ustave v Avstriji je bilo od vseh izdatkov zveze določenih za oboroženo silo 13.6 odstotkov, za socialne potrebe 18.1 odstotka.

Po proračunu za leto 1936 pa je določenih 18 odstotkov izdatkov za oboroženo silo, 13.7 odstotkov pa za socialne potrebe.

Razmerje je torej obratno, kljub temu, da se je socialna beda povečala. Odstotek za oboroženo silo pa bo rasel, ker so uvedli službeno vojaško dolžnost.

Abesinija zlomljena

Italijanska poročila pripovedujejo, da so Italijani premagali celo neguševe čete ter da prodirajo skoraj neovirano v notranost Abesinije. Protesti Abesinije pri Društvu narodov niso zalegli nič. Protesti držav proti napadom na Rdeči križ, porabljanju strupenih plinov itd. tudi nič. Razumljivo je, da je morala Abesinija omagati.

Dne 9. ali 10. t. m. se sestane v Ženevi odbor trinajstih. Predsednik Društva narodov je povabil tudi Italijo, ki tudi pošlje zastopnika s pridržkom, da pred velikonočno sploh ne govori o premirju.

Iz tega sklepamo, da hoče Italija zasesti še več ozemlja z ozirom na mirovna pogajanja, da pa je že zdavnaj napravljen načrt o delitvi Abesinije.

Tragedija, divjaška vojna se torej bliža koncu, ne da bi prišle v poštev pravice članice Društva narodov — Abesinije, da ne poudarjamo posameznih mednarodnih pogodb, ki bi morale ščititi vsaj abesinski narod.

Maščevanje nemškega fašizma

nad vdovama Eberta in Stresemana

Hitler je odredil, da se ustavi pokojnina vdovama bivšega zunanjega ministra dr. Stresemanna in prvega predsednika republike socialnega demokrata Eberta, ker sta podpisala lokarnsko pogodbo, to je, pogodbo za ohranitev miru v Evropi.

Protij udeležbi na berlinski olimpijadi se je izreklo doslej 100 jugoslovanskih sportnikov, A. Z.

Iz notranje politike

Beograd, 4. aprila 1936.

Dovoljeno je, da se zanimamo za politične kombinacije. Ne branijo nam, da ugibamo ta ali oni notranje politični pojav. In — za naše razmere — za govore o pojavu, če se pripelje zagrebški dr. Šutej, ki uživa sloves Mačkovega zaupanja v Beograd, tam konferira, jo ubere nazaj v Zagreb, tam referira, vse že zadosten pojav, da potem o tem politična javnost debatira in take raže na vse načine komentira.

Za te komentarje menda ni treba logike. Slišali smo že, da ti ravno logika v taki debati zmeša račune in pokaže narobe pot.

Mi pa bomo vendar to-le logiko še poslušali. Logično je — pravijo — da se čuvarji svobode razvesele vsakogar, ki se tudi izjavi za svobodo in politične svoboščine. Posebno, če so čuvarji svesti, da je baš njihov element politične moči — svoboda in v tej svobodi izrečeno zaupanje ljudstva.

Za Jevtića smo si skoro edini, da tega zaupanja v svobodnem ozračju ne bi dosegel. Zato se ne bomo čudili — po logiki — seveda, če se Jevtić teh novih »pojavnov« v politiki ne bo razveselil. Tem bolj pa bodo verjetno — po logiki, po »barbara« sklepu — veseli te aktivizacije Mačkovih ljudi in ostale izvenparlamentarne opozicije vodje JRZ in pristaši te ljudske stranke. Za nje pomeni — po logiki — velik in nepričakovan uspeh, da se ustvarja blok raznih strank, ki pa bodo postale v bloku — po logiki — jugoslovanske.

Le za Slovenijo se niso vremena zjasnila. S to novo aktivnostjo ni še zasijalo sonce. Stari radikali nimajo pristašev, Mačkove somišljenike bo celjski Dobovišek šele organiziral, Vilderjevi pristaši so osameli, neorganizirani, totej Slovenija, se bo šele naknadno znašla v tem bloku. Tudi slovenski poslanci, ki se niso vpisali v JRZ, bodo morali premeriti nebesno stran, da bi morda zadeli krmila pravo smer. Sestanek njih v Mariboru pa je »preuranjen«, ker izvenparlamentarna opozicija še ni objavila, kako se je odločil Maček.

Pohorci bodo tudi zborovali. Od-potovali so na Gorenjsko menda, morda na Pokljuko, kjer je že skopnel sneg in se solnčijo po obronkih martinčki.

Njihovi sklepi bodo seveda le še izpopolnili vrzeli v njihovi znani in »nepokolebljivi« politični liniji. Po proučeni situaciji in po referatih — tak bo komunike — iz katerih je žarela skrb za državno edinstvo so spoznali, da so na pravi poti, če tudi še ni prišel njih čas.

Centralizacija banovinskih financ. Z novim finančnim zakonom so bile banovinske finance (trošarina) centralizirane, ne pa decentralizirane oz. prepustljive samoupravam. Od teh davkov dobi dravska banovina 8.2 odstotka.

Kako je z rudarskim pokojninskim zavarovanjem?

Iz časopisnih poročil je znano, da je pokojninsko zavarovanje rudarskega in plavžarskega delavstva na robu propada. Vse dosedanje akcije in protesti Zveze rudarjev Jugoslavije so bili brez uspeha, v kolikor se ni stanje še poslabšalo s sanacijsko uredbo z dne 1. junija 1935. S 1. februarjem t. l. se je pa odvzelo doklado 468 novoupokojenecem v znesku Din 700.000 letno. Pa to še ni dovolj. Na zahtevo Osrednjega odbora za sanacijo bratovskih skladnic v Beogradu, se namerava izvesti ponoven zdravniški nadpregled vseh upokojenec v starosti do 50 let. In ako še to ne bi zadostovalo, potem bodo obstoječe pokojnine »primerno« znižali.

To se nameravani ukrepi za sanacijo rudarskega zavarovanja

Dejanski položaj

pokojninske blagajne bratovske skladnice v Ljubljani je pa po uradni izjavi rudarskega glavarstva tak-le: 1. Če ostane pri sedanjem stanju, ki je bilo ustvarjeno na podlagi uredbe o sanaciji z dne 1. junija 1935, potem bo lahko obstojalo to zavarovanje še do leta 1939. Ako se pa izvede poprejš omenjeni sanacijski načrt z vso strogostjo, potem podaljšamo življenjske temu zavarovanju še do leta 1945, nakar ga bo pa tudi konec.

Ker tega ne smemo dopustiti, da bi to zavarovanje propadlo, ali pa da bi se ga skušalo sanirati samo na račun upokojenec in zavarovancev, je vodstvo Z. R. J. že na svoji plenarni seji z dne 2. febr. t. l. sklenilo podvzeti vse korake, da se nameravano zlo prepreči.

Francija ugovarja Hitlerju

Francozi s Hitlerjevim odgovorom niso zadovoljni. Očitajo mu historično neresnost, ugotavljajo, da Nemčija londonskih predlogov z dne 19. marca ni sprejela, zlasti z ozirom na utrjevanje porenske cone.

V tretjem delu svojega odgovora predloži Francija načrt evropskega miru v okviru Društva narodov in na podlagi kolektivne varnosti.

Francija obenem vztraja na izvršitvi londonskih predlogov ter zahteva jamstvo nemške vlade za to.

Lokarnske države bodo imele sejo dne 9. t. m. v Zenevi, dasi v Londonu konferenci niso naklonjeni, ker žele sporazum z Nemčijo na bazi dosedanjih razlogov.

Anglija je dala Franciji zagotovilo, da jo bo vojaško podpirala, če bi bila napadena, ne da bi izzvala. Belgijska in francoska vlada sta soglasni z jamstvom Anglije. Član delavske stranke (opozicija) major Attles je priporočal, da naj angleška vlada okrepi svojo voljo za mir s tem, da naj se v to jamstvo pritegnejo vse države članice Društva narodov in ne samo one, ki so podpisale lokarnsko pogodbo.

Po nemškem odgovoru se je zopet povečalo tisočletno sovraštvo med Francijo in Nemčijo, ki se bo vsekar vsaj — po volitvah v Franciji poleglo.

Anglija že tudi obljubuje vrnitev del kolonij Nemčiji.

Avstrijska vojaška obveznost

Ali so res vse mednarodne pogodbe — cunje?

Avstrija je imela le najeto ali plačano vojsko 30.000 mož. Tudi civilne oborožene čete niso bile prav v soglasju z mednarodnimi pogodbami.

V zveznem svetu je bil predlog kanclerja soglasno sprejet. Praški »Sozialdemokrat« pravi o dogodku:

Kljub čudnemu označevanju tega zakona (»splošna zvezna dolžnost za telesno vzgojo«) in kljub temu, da Avstrija oporeka, da gre za splošno vojaško dolžnost, je jasno, da se s tem ustanavlja brambni in vojaški sistem.

§ 119 do 122 senžermenske pogodbe nalagajo več omejitev Avstriji v oboroževanju. Teh določb pa je Avstrija že v več primerih kršila.

Ze prej je imela vojaške zveze, ki so uniformirane in oborožene (Starhemberg) ter nastopajo povsod javno ter si laste celo državno oblast. Naboljavi si je težko orožje in letala namesto lahkega orožja v omejeni množini. Uvedba službene dolžnosti je zadnji kamen v trhlji stavbi pogodbe za Avstrijo.

Ljudska vojska pa potrebuje tudi ljudstvo, ki priznava državo in jo hoče braniti. Avstrijsko ljudstvo, ki je po tretjini za državo, dve tretjini pa nestrpno odklanjata Starhembergov režim, pa ni primerno za oborožitev.

Avstrija bi lahko takoj imela prvovrstno vojsko, če bi žrtvovala sedanji vladni sistem. Ustanovitev legalnega delavskega gibanja, nositelja volje socialističnih ljudskih množic in njega pritegnitev k državni oblasti, bi šele dala splošni vojaški dolžnosti smisel in postala orožje proti Hitlerizmu, seveda tudi proti Musoliniju. Avstrija taka kot je, s svojo splošno vojaško dolžnostjo svoje varnosti ne bo povečala, pač pa s tem zašla v nove nevarnosti.

Mala antanta in tudi druge države ugovarjajo sklepu avstrijske vlade, ki se je izvršil vsaj v moralnem sporazumu z Mussolinijem.

Jako verjeno pa je, da tudi ti protesti ne bodo rešeni.

Karl Thälmann obtožen

Tik pred volitvami je izvedelo inozemstvo, česa je Thälmann obtožen. Thälmann je bil predsednik komunistične stranke. Zaprli so ga 3. marca 1933. Proces proti njemu se prične v nekaj dneh. Dokaze so našli v kletih Liebnechtovega doma. Dolže ga hujskanja med vojaštvom, dalje, da je spisal dve brošuri, ki po takratni zakonodaji nista protizakoniti. Nabrli so 32 prič. Od teh je 16 fašističnih uradnikov, dva policijska agenta in 7 političnih kaznovancev. Thälmann trdi, da ni pisal očitanih stvari. Samo ena priča, ki je v zaporu, je potrdila obdolžitve, razen policije, dve priči pa sta pričali enako kakor je izpovedal obdolženec. Obtožba se na naša na dogodke od 1926. dalje. Obtožba je neutemeljena. Zato fašizem odлага proces, ker se zanj zanima mednarodna javnost.

Ko še ni bilo Kominterne

Revolucije po svetu so se godile tudi, ko še ni bilo komunistične internacionale. In še celo več jih je bilo. Slučajno sem odprl katoliški »Dom in Svet« iz 1910. leta. Tedaj je bila revolucija na Portugalskem. Iz pisanja »Dom in Svet« sem spoznal, da »Slovenec« zdaj vesti iz Spanije takorekoč prepisuje iz katoliškega časopisa 1910. leta, samo da so zdaj vsega krivi komunisti, tedaj pa svobodomisleci. Poglejte, kako čudovito se ujema »Dom in Svetovo« poročilo iz l. 1910. s »Slovenčevimi« poročili iz l. 1936.

»Dom in Svet« 1910. l. je pisal o portugalski revoluciji to-le:

»Prvo delo zmagovalne republike je bilo, da se je vrgla na cerkve in samostane. Tolpe oboroženih roparjev so vdrtle v samostane, morile redovnike in redovnice in plenile kar jim je prišlo pod roko. Umetnine po cerkvah so »svobodomisleci« pokončali, oltarje skrunili, na ljudi, ki so jih našli v cerkvi moleče, so streljali in jih več pomorili.

Ta revolucija je očividno delo framažonskih lož. Zakaj se vržejo republikanci na samostane, pusté pa pri miru velike kapitaliste? V ložah, ki so uprizorile večino zadnjih revolucij, imajo vodilno besedo judje... Svobodomiselna propaganda, ki se širi po vsej Evropi, je plačana. Tudi v Avstriji imamo to propagando, katere cilji so popolnoma isti, kakor na Portugalskem« itd.

Pod tem poročilom pa prinaša fotografijo skupine beračev z naslovom »Revolucionarni svobodomisleci.« Morda bo še tudi »Slovenec« l. 1936 priobčil isto fotografijo s kakim drugim podnaslovom.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

B. Traven, Bombaž

II. Knjiga

Prevala Taja 68

Preden sta se stara dobro zavedla, kaj se je zgodilo, je že zahupal spodaj auto, Jeanetta pa je poklicala šoferja, naj pride po kovčega; ko ju je šofer odnesel, je odprla torbico, položila na mizo dve sto dolarjev, objela in poljubila mater, objela in poljubila, ne da bi kaj rekla, še očeta, nato pa je dejala: »Nu, dragi očka, dobro se imej! Le nikar mi nič ne zameri in ne smatraj vsega za tako strašno. Sicer bi umrla na tifuzo. Da sem mogla plačati bolnico in injekcije, sem potrebovala denar in tako se je začelo. Ko sem prišla iz bolnice, sem bila za delo preslabotna; in ker sem bila tako slujšana videti, me tudi nihče ni maral za delo in tako je šlo dalje. To mi je rešilo življenje in tebi prav tako in materi. Tako, in sedaj veš vse, ostalo pa si sam lahko misliš. Nu, pa z bogom! Kdo ve, ali te bom še kdaj živega videla.«

Nato pa se je začel stari jokati; objel jo je in poljubil in rekel: »Z bogom, otrok! Jaz sem pač star. To je vse. Je že dobro. Boš že bolje vedela ko jaz. Pa piši kaj! Z materjo bo naju zmeraj veselilo, če bova slišala kaj o tebi.«

Nato se je odpeljala. Stara sta se polagoma z vlačugarskim denarjem sprizajnila. Jeanetta jima pošilja vsako četrta leto prav lepo vsotico, ki

je nikoli ne zavrmeta. Čast se samo tam razvije in ohrani, kjer ni treba stradati; kajti čuti časti se ravna po kosilih, ki jih použiješ, po tistih, ki si jih želiš, in po tistih, ki jih nimaš. Zato pa so na svetu trije glavni razredi in tudi trije različni pojmi o časti.

»In potem,« mi je pripovedovala Jeanetta, »sem prišla v Santiago, nato v Limo in končno sem. Treba ti je že nekaj znati in tudi moške moraš dobro poznati, če hočeš tu vzdržati. Konkurenca je namreč velika.«

»Pa vendar tako ne boste mogli zmeraj živeti,« sem omenil.

»Seveda ne,« je odvrnila Jeanetta. »Najbolj žalostna stvar pod nebom je stara dama, ki mora sedeti tu pred vrati ali hoditi pred njimi gori in dolji ter se spuščati v reči, ki jih odklanjamo. Še do šestintridesetega leta bom vzdržala, potem pa konec. Zmeraj sem varčevala in nikoli nisem zapravljala. Ali bi morda radi vedeli, koliko imam tu v ameriški banki? Pa — saj bi itak ne verjeli! Nu, potem si bom kupila posestvo v Nemčiji ali pa kako farmo v Kanadi in se poročila.

»Poročila?« sem vprašal.

»Kaj pa mislite? Seveda! Ko mi bo šest in trideset let. Takrat začne človek šele z veseljem živeti. In iz svojega življenja in zakona si bom že kaj ustvarila. Saj sem izkušena in tudi moške poznam, potem bom že znala pripraviti možu ta-

ko življenje in tako posteljo, da bo spoznal mojo vrednost.«

»Toda, to je vendarle nekoliko tvegano. Svet je majhen, zelo majhen. In tako se utegne pripetiti, da se boste srečali kje s kakim, nu, recimo kar mirno, dvodolarskim ali petdolarskim znanjem, kar bo rajski zakon razbilo.«

Jeanetta se je zasmejala in rekla: »Pa ne pri meni. Potem me pa ne poznate. Takega peklenškega življenja ne bom živela, prepustim ga neumnim ženščinam. Svojemu očetu sem takrat rekla: Moja čast je, da nisem nikoli koga ogoljufala in da ne bom nikoli koga ogoljufala. Torej, predvsem ne svojega moža. Preden se bova resno pogodila, mu bom povedala, od kod imam denar. Če si ne bo iz tega nič storil, mu bom rekla: Dobro, pa se poročiva, toda s temle pogojem: Ti mi ne boš nikoli očital, kako sem si prislužila denar, jaz pa ti ne bom nikoli očitala, da boš smel s tem denarjem dobro živeti. Kajti denar bom obdržala sama, dajala mu ga bom pa toliko, da mi ne bo treba zanj nikdar prosjačiti. Si ga bom že preje dodobra ogledala, da ne bom segla v napak klobuk, ko si bom izbirala srečko.«

Mož, ki jo je dobil, je smel biti morda usodi hvaležen. Kajti, če ni bil dolgočasnej, je moral v enem tednu spoznati, da je Jeanetta vredna petkrat toliko, kolikor je imela premoženja.

(Dalje prihodnjik.)

Doma in po svetu

Naši klerikalci v skrbeh. Naše klerikalce očitno zelo skrbi, kam se bodo zatekli, če pride do sporazuma med srbskimi radikali, Mačkovi in demokrati.

JRZ se bo pogajala z JNS. Ker pogajanja med takozvano združeno opozicijo in radikali dobro napredujejo, si poskušajo JRZ-ovci začasno pomagati s sporazumom z JNS.

Ustavilo se je. »Ponedeljski Slovenec« rad štirikrat do desetkrat povečava in povečuje »zmage« in »uspehe« JRZ. Pa pri svoji najboljši volji ne more več prikazati bravcem sijajnih zmag. Tako se je po »Pond. Slovencu« vršil shod JRZ v Starem trgu pri Rakeku samo v dokaj prostorni dvorani. V Trbovljah je pa »krušno vprašanje, dobav premoška, privabilo do tisoč ljudi, večinoma delavcev in malih posestnikov iz okolice.« K temu skromnemu »uspehu« pristavlja »Pon. Slovenec« sam: »Ne moremo reči, da so bili v dvorani sami pristaši sedanje politične smeri.«

Tudi hrvaški klerikalci so zbegani. Hrvaški klerikalci se doslej skrivajo za Mačkovim hrbtom. Če pa pride do sporazuma v opoziciji, pa ne vedo, če bodo mogli še kje ribariti v kalnem. Da, tudi za naše Gil Robles-ovce se bo kolo sreče nevarno zakusnilo.

Dr. Milan Stojadinović na Bledu. Na Bled je prišel ministrski predsednik Stojadinović. Na oddih na Bled so prišli tudi senatorji Banjanin, Kramer, Popović, Angjelinović in drugi prvaki.

90 vagonov koruze pride v Slovenijo. Na kak način jo bodo delili in kje, še ni poročil. Druge banovine so dobile znatnejše količine koruze, tako: vrbska banovina 346 vagonov, primorska 500, zetska 541 itd.

Boj za mrtno. Med Pučjem in »Slovencem« se je radi nekega umrlega učitelja vnela debata, ki je še pod nivojem predvojnih »političnih« bojov na Kranjskem, ko so vlačili na dan najintimnejše družinske in ljubavne zadeve.

Več akademikov izgnanih. Policija je izgnala iz Ljubljane za dobo treh mesecev več akademikov, o katerih sumi, da so voditelji stavke na univerzi.

Nacionalistični akademik usmrtil akademika-komunisto. Del beograjskih univerzitetnih slušateljev propagira stavko v znak solidarnosti s stavkajočimi akademiki v Ljubljani in v Zagrebu. Preteklo soboto je prišlo radi tega na beograjski univerzi do pretepov in je nacistični student Slobodan Nedeljkić zabodel komunisto Zarko Marinkovića, ki je na mestu umrl. Akademik in nož! Kdo je kaj takega slišal?

Sladkorna in druge industrije tarnajo. Na skupščini industrijev v Beogradu so povedali, da se je v Jugoslaviji porabilo leta 1930-31 sladkorja 9368 vagonov, 1931-32 pa le 6821 vagonov, ker je bila zvišana trošarina 2. avgusta 1932 za sladkor v kockah na 8,05 Din, kristalni sladkor pa na 7,50 Din kilogram. — Piva se je popilo 1927 še 740.000 hl, 1934 pa le 210.000 hl. Za hl piva se plača danes davkov in trošarin 264,40 Din. — Po teh podatkih konzum »jako lepo narašča«. Zato le dol s plačami!

Meddržavna železniška konferenca za ureditev železniškega prometa med Jugoslavijo in Avstrijo se je vršila v preteklem tednu v Mariboru.

Velilna zmagà v Španiji in dunajski socialistični jetniki. Ko so zvedeli o izidu volitev v Španiji dunajski socialistični jetniki, se je sodrug dvignil k oknu ter zaklical: »Naši španski sodrugji so zmagali! Živel sodrugji, živele svoboda!« Po vseh ječah je zadonelo »Svoboda!«, na kar so jetniki zapeli internacionalo.

Umorjen je bil Hauptmann z elektriko, ki je bil obdolžen, da je odvedel Lindberghovega otroka. Sodišče pravi, da je zločin dovolj dokazan, čeprav je Hauptmann tik pred smrtjo zatrjeval svojo nedolžnost. Kaj se je zgodilo z otrokom, še vedno ni pojasnjeno. Javnost pa še dalje išče pravega zločinca.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Vse se podira. Na široko so razpravljali o mostiču čez Gradaščico ob iztoku v Ljubljano. Voda in zamakanje sta izpodjedli temelje, da ga bo treba temeljito popraviti. Skoraj nič boljše pa ni z obrežnimi zidovi ob Ljubljani, zlasti v gornjem delu. Obrežni zidovi (cementi) so komaj zgrajeni, pa že prepuščajo vodo in se kručijo. To je znak ali da je delo slabo ali pa se niso vpoštevali preventivni pomočki.

to je odprava zamakanja.

Kopalische OUZD — najdene stvari. V kopalische pozabljene predmete dobe lastniki pri blaginji kopalische, 14 dni po najdbi pa odda uprava kopalische vse najdene stvari v hrambo policiji. — UZD.

Maribor

Še o prodaji železniških zadrudihiš v Mariboru

Zainteresirani gospodje kupci železniških zadrudihiš so hudi, ker jih oblast »moti« pri kupčiji, ki so jo čisto na tihem zasnovali. Da vlada v okolici g. Tumpeja velika nervoznost, je razvidno iz članka, ki ga je prinesel »Mariborski večernik« z dne 30. marca. Članek ima očividno namen napraviti razpoloženje ter vplivati na državno oblast. Toda prepričani smo, da je oblast dovolj poučena o dejanskem stanju in da ne bo omahnila. Gospodje hočejo oblast prepričati, kakšne »žrtve« so pripravili doprinesi domovini na oltar in da rešujejo »državne interese«, ker kupujejo zadrudihiše — last inozemske zadruge, česar baje zadrugarji niso hoteli storiti. Vse članek je ena sama neresnica! Hiše so de fakto, če tudi ne de jure, že davno v slovenskih rokah. Člani oz. stanovalci teh hiš so po ogromni večini Slovenci in obenem tudi državni uslužbenci, najmanj tako dobri kot so novi reflektanti. So to ljudje, ki se niso niti pred vojno niti po vojni sramovali svoje narodnosti in med njimi tudi ni nobenega bivšega avstrijskega »Jungschütze«. V članku se trdi, da je neka politična skupina znela preprečiti, da ni niti nacionalen železnikar mogel dobiti stanovanje v teh hišah. To je zavijanje. Ob prevratu je razpolagal s stanovanji stanovanjski urad in so imeli železnikarji v stanovanjskem uradu svojega zastopnika v osebi g. Lukačiča, seaneja narodnega poslance, ki je tudi meni dodelil stanovanje. Pozneje pa sploh skoraj ni bilo nobenih sprememb. Nadalje trdi »Večernik«, da je bivši vladni komisar g. Roglič hotel izvesti likvidacijo premoženja dunajske zadruge ter ustanoviti novo zadrugo, kar pa, da so jugoslovanski člani te zadruge preprečili! To je mi je popolnoma novo in lahko trdim, da tudi velika večina stanovalcev ter članov doslej tega ni vedela. Ako je g. komisar to željo zaupal samo eni osebi ali gotovemu krogu, ne bomo opore-

kali. Ni pa tega sporočil vsem stanovalcem in članom. Nadalje se v omenjenem članku navaja, da je v Mariboru samo 22 članov te inozemske zadruge. Kje so gospodje dobili to statistiko? Nam je znano, da je članov vsaj trikrat toliko. Končno je treba pibiti tudi to, kar navaja članek v »Večerniku« razgovorih z načelstvom zadruge dosežena glede sredstev za nakup hiš. Ko je bila pri »ugodna« nakupna cena in ker je na kupčijo pristalo tudi naše finančno ministrtvo, so mariborski železnikarji, ko so uvideli, da nimajo posamezni interesi zastopnega kapitala, zainteresirali tudi druge državne uslužbence za vzajemni nakup obeh hiš. Torej med železnikarji ni bilo takih interesentov, ki bi bili dovolj močni glede sredstev za nakup hiš (reci: stanovanj) med tem ko se na drugem mestu trdi, da stanujejo v hišah samo dobrostojniki! Kdo pa so tisti železnikarji, ki so uvideli, da med železnikarji ni takih reflektantov, ki bi imeli dovolj denarja za izvedbo nakupa stanovanja. To je bila mogoče samo ožja okolica g. Tumpeja, ali ne? Nekateri interesi, ki so se pogodili ne le za eno, ampak štiri za več stanovanj, pravijo, da so kupili stanovanja, toda da ne bodo teh stanovanj rabili za se, temveč jih bodo dali v najem, sami pa, da bodo ostali v dosedanjih stanovanjih, ker: so pocenil! Ako je to resnica, potem gre nekaterim ljudem pri vsej stvari samo za špekulacijo. Ali je to v korist naše države, če pade na ceno 62 družin, zato da bodo posamezniki potem s stanovanji špekulirali in sijajno zaslužili. Gospodje, tu se vse neha: državni uslužbenec bo izkoriščal drugega državnega ulužbenca s tem, da mu bo navijal najemnino! To bi bilo nezasižano! Zato prosimo državno oblast, da to prepreči. Prepreči pa tudi to, da bi premoženje, ki je last naših državljanov, romalo v obliki kupnine na Dunaj. — A. B.

če bo brezposelni ostal konzument; tisti majhni prispevek na davku bo dobil trgovec desetkrat povrnjen, ako bo brezposelni lahko kupoval.

Skupna pevška vaja bo v četrtak, dne 9. aprila ob pol 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice. Pridite vsi in točno!

»Priatelj Priode«. V nedeljo, dne 12. in 13. aprila velikonočni izlet k Sv. Duhu. Odhod s koroškim vlakom ob pol 6. uri s koroškega kolodvora do Ruš. V slučaju, da je v nedeljo slabo vreme, se bo vršil izlet v pondeljek na Sv. Križ. Odhod ob 7. uri zjutraj od Delavskega doma, Frankopanova cesta 1.

Raz mostnih obokov je padel v Dravo 18 letni B. H., ko je stikal za golobi. Ker je znal plavati, se je rešil: vsled udarca pri padcu na vodno gladino, pa mu je zabrekel obraz in je moral v bolnico.

Iz nezavistnosti ali hudobije je rano zjutraj nespreten vozač odpeljal avtomobil F. Müllerju. Jutranji izprehod z avtomobilom se je pa kaj slabo končal, ker so avto našli razbit ležati v neki grapi ob cesti proti Kamnici.

Električne naprave visoke napetosti so bile te dni namenoma poškodovane po neznanem storilcu na ta način, da so bile odrezane odbijalne, odnosno uzemljevalne žice, tako, da so konci ostali v dosegljivi višini in so pri nihanju zadeli na elektrovodne žice visoke napetosti. Vsak dotik v tem slučaju je smrtonosna stvar. Opozarjamo občinstvo, da se varuje pred visečimi ter odtrganimi žicami in v vsakem slučaju takoj obvesti mestno elektriško podjetje, telef. 23-23.

Celje

Boj za kolektivno pogodbo v Cinkarni.

Cinkarniško delavstvo se nahaja v meznem gibanju. Odpoved kolektivne pogodbe, ki je bila sklenjena lansko leto v za delavstvo skrajno neugodnih razmerah je vodstvo podjetja osupnilo. Pisali smo že o zborovanju, ki ga je sklical ravnatelj g. Lazarevič v tovarni, hoteč pridobiti delavstvo, da bi pristalo na podaljšanje stare kolektivne pogodbe. Vse mesto je tedaj govorilo o tem zborovanju, na katerem so delavci povedali svoje mnenje, t. j. da pod sedanjimi pogoji niso več voljni delati. Namestu, da bi se g. upravnik zadovoljil s tem odgovorom in navezal stike z legalno predstavnicjo cinkarniškega delavstva, organizacijo Saveza metalških radnika Jugoslavije, je ubral drugo pot in je v sporazumu z rudarskim glavarstvom sklical v Ljubljani pogajanja s predstavnikii II. rudarske skupine, češ, da so to legalni predstavniki cinkarniškega delavstva, ne pa SMRJ. Na ta pogajanja, ki so bila sklicana 25. marca, so bili pozvani delegati II. rudarske skupine, ne da bi prav vedeli, za kaj gre. Ko pa so prišli, so morali povedati gospodom, da nimajo niti mandata, niti pravice sklepati kakšne kolektivne pogodbe, ker ta pravica po zakonu pristoji samo svobodnim delavskim organizacijam in to je v cinkarni SMRJ. Ta nepricačkovan izid prizadevanj g. upravnika pa njegovim pomočnikom očividno še ni

vzel poslednjega upanja, da bi se ne dalo obiti SMRJ in s tem tudi zahteve po novi kolektivni pogodbi. Vsak dan čujemo, kako nekateri gospodje prigovarjajo posameznikom in jih skušajo pridobiti zase. Delavci spoznavajo vsak dan bolj, zakaj so gospodje naenkrat tako prijazni, zato bo trud gospodarstva zaman.

V Cinkarni so bili v prejšnjih desetletjih delovni pogoji čisto drugačni, pa tudi mezde so bile mnogo boljše. Stari delavci se tega še spominjajo, zato menda gospodje tako hite z odpuščanjem starih delavcev, da ne bi s svojim pripovedovanjem vzbudili hrepenenja po izboljšanju delovnih prilik pri mladih. Poprej enkrat so v Cinkarni, zlasti v topilnici, kjer je silno težko in nevarno delo, delavci zaslužili toliko, da so med delom lahko jedli, danes je to ne samo prepovedano, ampak si radi pičlega zaslužka delavec v silni vročini, ki vlada v tem oddelku ne more privoščiti drugega kot vodo.

Kakšne so razmere v Cinkarni se vidi tudi iz primera, da je n. pr. po prejšnjem delovnem redu bil nek delavec, ki je moral oskrbeti pogreb svoje nenadno umrle žene, kaznovan z Din 40 globe, ker ni prišel na delo, namestu, da bi dobil pripadajočo mezdno brez odbitka.

Sanacija bratovske skladnice si nekateri ljudje predstavljajo na ta način, da ostarele dolgoletne člane odpuščajo in sprejemajo novince. Ali naj res delavstvo nosi vse posledice usodne zamenjave kron v dinarje v razmerje 1:4, s čemer je Bratovska skladnica izgubila dve tretjini svojega imetja? Ali naj delavstvo, ki plačuje po Din 50 do Din 70 mesečnega prispevka za zavarovanje mirno gleda, kako ga po tolikih letih zaposlenja, porivajo na ceno in s tem ogrožajo njegove pravice, ki si jih je v zavarovanju s težkimi žrtvami pridobil?

To so glavni razlogi nezadovoljstva. Delavstvo ve, da more samo tedaj uresničiti svoje zahteve, ako bo složno. Složno bo tudi dokazalo podjetju, da so plavzarji vendarle kovinarji in da je predstavnik organiziranih kovinarjev SMRJ.

Sevnica ob Savi

Prpriava za ustanovitev podružnice svobodne strokovne organizacije. Tudi pri nas se je delavstvo začelo zavedati, da je v skupnosti in slogi moč. V nedeljo, 5. aprila je imelo tukajšnje delavstvo zborovanje pri Petretiču v Sevnici ob Savi. Zborovanja se je udeležilo lepo število delavstva iz Sevnice in okolice. Poročala sta o naši socialni zakonodaji: tajnik delavske zbornice s. Joža Golmajer, o položaju delavstva in pomenu strokovne organizacije pa tajnik Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije s. Lovro Jakomin. Zborovalci so z zanimanjem poslušali in pritrdjevali izvajanjem obeh govornikov. Ob zaključku so zborovalci s ploskanjem pozdravili predavatelja. Na zborovanju se je izvolil pripravljalski odbor za ustanovitev podružnice SDSZJ. Izvoljeni so za predsednika Turnšek Ivan, za tajnika Škerl Ivan, za blaginjaka Verstovšek Ivan, Smeh Vinko, Požun Rudolf.

Trbovije

Naročnikom »Delavske Politike« na Njivi in okolici Ker je precej novih naročnikov »Delavske Politike« in okoliš za raznašanje velik, sem nekaj naročnikov oddal s. Tratniku, oziroma njegovemu sinu, da bosta raznašala namesto mene in oskrbela redno dostavo lista. S tem jima dajem tudi poverilo, da smeta pobirati naročnino. — Družnost! Učakar Jože, poverjenik.

Za stavkajoče rudarje v Stanovskem. Samski delavci v samski hiši št. 193 so darovali za stavkajoče rudarje Stanovsko pri Polčanah znesek Din 44.—, katere vsota je poslana na Z. R. J. v Zagorje. — Iskrene hvala. — Posnemajte.

Zagorje ob Savi

Zaključna prvenstvena tekma s. k. Svoboda : s. k. Sloga 4 : 1. V nedeljo, dne 5. aprila se je odigrala zaključna prvenstvena tekma med S. K. Svoboda in S. K. Sloga na igrišču Sloge na Lokah. S. K. Svoboda je porazila Slogo s 4 : 1 in s tem postala prvak jesenskih in spomladanskih nog. tekem. — Sodnik g. Božič iz Trbovlja je sodil zelo objektivno in dobro.

Kranj

Prtožbe starišev. Dobili smo več pritožb starišev šolskih otrok iz Kranja in Strazišča. Stariši naj vsak konkreten primer sporoče šolskemu vodstvu, ali pa šolskemu nadzorniku in zahtevajo remeduro. Ako ne gre drugače, tudi lahko skličejo sestanek roditeljev, na katerem se bodo obravnavala vsa vprašanja, ki se tičejo šole in doma.

Šošanj

Končno bodo odpuščeni delavci vedeli pri čem da so. Te dni bo tvrdka Woschnagg definitivno povedala, kaj namerava z odpuščenimi delavci, ki stoje sedaj že skoro dva meseca na cesti.

O gniljem nauku, ki so ga bili deležni tukajšnji delavci pri velikonočnem izpraševanju se bomo pomenili ob prvi priliki, da bo tudi ostali svet zvedel, kako sijajne zaščitnike ima kapitalizem.

Muta

Vse za narod. Pri nas deluje Ciril Metodova družba, ki je dobila v osebi lastnika tukajšnje železarne zelo vnetega pobornika G. inž. Brenc z celó v odboru družbe in vrši narodno obrambno delo. To se gotovo zelo lepo sliši. Disonanca pa nastane takoj, ako pogledamo današnje delovne pogoje in mezde v njegovi tovarni in moramo pri tem

Naša akcija za svobodno strokovno organizacijo in „Delavsko politiko“

Zelo številno obiskano zborovanje celjskih kovinarjev — 22 novih naročnikov

V nedeljo, dne 5. t. m. se je vršilo v natlačeno polni dvorani gostilne »Amerika« v Gaberjih predavanje o socialno političnih vprašanjih. Med poslušalci je bilo tudi lepo število sodruzič.

Predavanje je otvoril s. Hriberšek. Kot prvi je poročal zaupnik cinkarniškega delavstva s. Plankar o položaju v Cinkarni v zvezi z odgovedjo kolektivne pogodbe. Stvarna pojasnila so navzoči sprejeli z odobravanjem na znanje.

Potem je predaval s. dr. Reisman o socialno-političnih vprašanjih in je pri obravnavanju vprašanja plačila mezde v bolezni, prikazal zgodovino boja za uresničitev te zahteve pred približno četrt stoletjem v bivši reakcionarni Avstriji. V dokaz je citiral odlomke iz debate v avstrijskem »Herrenhausu«, ki je končno pred jakostjo vpliva delavskega razreda in argumenti učenjakov, ki so to zahtevo podpirali, klonil. Delavstvo v Jugoslaviji se mora istotako zavdati, da bo dobilo svoje pravice samo z organiziranim bojem in nič drugače. Kako malo se sme zanašati na obljube, najlepše

konstatirati, da je tukajšnjemu delavstvu pod nemško tovarniško upravo šlo mnogo boljše kot pa pod sedanjo.

Stiskanje mezd pa ni prav nič narodno, ampak čisto — kapitalistično, da, mednarodno kapitalistično. Preko te ugotovitve ne more nihče, tudi ne sam g. inženjer, ki si je pridobil menda največ zaslug za zgradbo Ciril Metodovega doma na Sp. Muti. Biti narodni mecen je vse hvala vredno, delavce plačevati kot se gre pa še bolj.

Ptuž

Socialno vprašanje in Masaryk dne 24. marca v Mladiki pod okriljem »Narodne čistalnice«. O tej sicer zanimivi temi je predaval g. učitelj P. Vendar pa ni bilo pravega zanimanja in se je publika dolgočasila do utrujenosti. Slišali smo kritiko o Marxu in Engelsu. Krilatice kakor: Marksove zmote, nezmožnost materialističnega gospodarskega reda, negativnost marksizma in socializma, ki je brez »verske podlage...«, o »dobrih kapitalistih, o samem delu, ki ni vir blagostanja, o primitivizmu, utopizmu, fatalizmu, ateizmu, so pač navdušile samo tiste, ki resničnega življenja nečejo poznati. Dvomimo, da Masaryk danes po 30 letih enako gleda vsa ta vprašanja in na narodnostno vprašanje. (Da s tem nikakor ne mislimo delati krivice M. kot največjemu sinu češko-slovaškega naroda ter prvemu poborniku za demokracijo, je povsem razumljivo, Op. p.) V debati so padle pripombe, da če bi Masaryk danes pisal to knjigo, bi drugače izgledala. Zato je pa vse one navzoče, ki poznajo življenje, razgibal koreferat K., kateri je konstatiral pravilnost Marxove teorije in njegovih izsledkov. Kapitalizem pomeni ogromen korak naprej v razvoju človeške družbe. Ni pa prinesel človeštvu sreče in blagostanja, ampak bedo in to kljub preobilici proizvodnje, vojne itd. A pripravila se še hujšo svetovno klanje, ki ga bo začel fašizem, ki je zadnji adut v rokah kapitalistov. Dva tabora, t. j. fašizem, ki pomeni uničenje kulture in svobode, fašizem, ki je največje sodobnosti na eni, in gibanje ljudskih množic v državah, kjer niso ukinjene ljudske svoboščine. To se je lepo pokazalo v Čehoslovaki, kjer so vse svobodoljubne stranke enotno podprle izvolitev Beneša za predsednika republike. Na predavanje, ki se bo vršilo po veliki noči, že danes opozarjamo.

Drugi razred v bolnišnicah ostane. Minister socialne politike je naredbo, da se v državnih bolnišnicah opusti drugi razred, preklical.

VABILO

na redni občni zbor Splošne delavske gospodarske zadruge »Železničarski dom« v Ljubljani, ki se bo vršil v nedeljo, dne 10. maja t. l. ob 8. uri zjutraj v zadržanih prostorih v Ljubljani, Novi trg št. 2.

Dnevni red:

- odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora;
- poročilo načelstva;
- poročilo nadzorstva;
- odobritev bilance;
- volitev novega načelstva in nadzorstva;
- razno.

Načelstvo.

dokazuje ukinitve veljavnosti § 219 o. z. za rudarje in plavžarje. Njegov govor so navzoči večkrat prekinili z odobravanjem.

O pomenu delavskega tiska v boju delavstva proti krizi je govoril s. Eržen.

Ob zaključku njegovega govora so navzoči soglasno sprejeli resolucijo, ki jo je predložil s. Vodopivec proti okrnitvi socialnih pravic rudarskega in plavžarskega delavstva.

Pri naslednji točki dnevnega reda: volitev delegatov za kongres Strokovne komisije je s. Hermina Seničar sporočila od Medstrokovnega odbora predlagane kandidate, za katere so po pojasnilu s. Godnika glasovali vsi navzoči.

S pozivom na složno delo, o čemer je s. Hriberšek obširneje spregovoril že takoj ob početku predavanja, je zaključil zborovanje.

Kot viden uspeh dneva pa beležimo pridobitev novih 22 naročnikov za list. Ostali, ki so že bili naročniki od poprej, so pa obljubili, da bodo svojo dolžnost do lista zvesto izpolnjevali.

Še en dunajski proces

Predsednik bivše zveze lesnih delavcev Holovaty — deset let ječe.

O obsodbi smo že poročali kratko. Zanimiva pa je obravnava in obsodba z dne 14. februarja t. l.

V Avstriji je bilo delavstvo nezadovoljno s poslabšanjem delavskih razmer, pa se je branilo. Nastala so mezna gibanja, stavke, demonstracije in delavstvo je stavilo svoje zahteve. Tu je policija posegla vmes. V stanovski državi mora policija braniti kapital. Delavstvo so obdolžili ilegalne strokovne organizacije in ga jeli preganjati. Policija je izvalila mizarja Steindla, aretirala njega, mater in tri sestre. Tam so jih mučili. Steindlu so rekli, naj le obremeni Holovatyja, ki je v inozemstvu (bil je pa v zaporu) in če ga policija dobi, mu ne bo škodovalo deset let.

Holovaty je v razpravi odločno povedal, da je socialni demokrat in ostane vse življenje ter pristaša svobodnih strokovnih organizacij. Državni tožilec mu je zaklical: »Nesramnež!« Holovaty pa odgovori: »Sem in ostanem kakor stotisoče delavcev v Avstriji!«

Pri Holovatyju so našli dve poročili mednarodne strokovne zveze in poročila internacionale lesnih delavcev. Ker niso imeli drugih argumentov za obtožbo, so rekli, da je taka zveza z inozemstvom »veleizdaja«. Šele v razpravi so dvignili to obtožbo, dočim so opustili ostale obdol-

žitve. Litija. Ako je mogoče dvigniti vlogo iz hranilnice, ki je pod zaščito?

Nekdo je pred par leti podedoval večji znesek, ki je bil naložen v občinski hranilnici. Sedaj denar rabi in bi ga želel iz hranilnice dvigniti. Hranilnica pa je pod zaščito. Po sedanjih predpisih je mogoče dvigniti vlogo le iz takih denarnih zavodov, ki niso zaščiteni. Za zaščiten denarne zavode velja poseben odplačilni načrt in sicer za vse združne posojilnice enotne, ostali denarni zavodi pa morajo izposlovati zaščito vsak zase in predpiše potem ministrstvo za vsakega posebej odplačilni načrt. Občinska hranilnica, v kateri se gornja vloga nahaja, ima gotovo svoj poseben odplačilni načrt, za katerega lahko poiščete pri hranilnici sami. Hranilnica vam je dolžna izplačati vlogo le v takih delnih zneskih kot so v odplačilnem načrtu predvideni in v roku, ki je v tem načrtu določen.

Ali imajo svojci pravico do novih očal na račun OUZD?

Po šu 45 t. 2 zakona o zavarovanju delavcev imajo člani zavarovani zoper bolezen med drugim tudi pravico do pomožnih priprav za zdravljenje (naočnikov, hodulj, podpasov, umetnih nog) brezplačno za 26 tednov; te pomožne priprave se smejo pustiti gornjim članom tudi preko tega časa, dokler so potrebne. Po t. 5 istega paragrafa imajo rodbinski člani zavarovancev, ki nimajo dohodkov, pa žive z zavarovancem v istem gospodarstvu, tudi pravico do navedenih pomožnih priprav za zdravljenje v enakem obsegu. Dotični svojev bo torej lahko zahteval od OUZD očala, ako živi z zavarovanim članom v skupnem gospodarstvu, ter sam nima nikakih dohodkov.

Š. L. Laznica. Vprašanje: Ali morem kot državni nameščeneec zahtevati plačilo rodbinske doklade za otroka, ki se je rodil 1. 1. 1925, medtem ko sem prvo doklado prejel 1. 7. 1931? — Odgovor: Od 1. 4.

žitve.

Sodnik in državni pravdnik nista vedela, kaj so te mednarodne delavske ustanove ter da so ustanovljene z mirovno pogodbo in uživajo zaščito v mednarodni politiki.

Holovaty teh stvari ni pisal. Zakonito jih je imel, pa so bile vendarle objekt velezidaje.

»Tiskovine zahtevajo demokracijo in volitve,« je rekel državni pravdnik.

»V avstrijski ustavi volitev sploh ni, mogoče bi bile le z diktaturo proletarijata! Zato je zahteva po volitvah velezidaja.«

Tudi Holovatyjevo mater in 14-letno sestro so zaprli ter jih mučili z izpraševanje in podtikani.

Holovaty je bil končno obsojen na deset let stroge ječe.

Tudi ta proces je precej podoben procesu, ki se je dne 24. marca t. l. zaključil na Dunaju. Oba potrjujeta nevzdržne nezdrave razmere, ki značijo krvavi teror nad delavstvom.

In tako je povsod, kjer pride do oblasti kapitalistični fašizem beli, rjavi, črni ali zeleni. Ti procesi naj bodo delavstvu v svarilo.

Delavski pravni svetovalec

1924 je glede draginjskih in rodbinskih doklad veljala odločba Min. sveta Dr. broj 42.300 od 17. 4. 1924 ter je moral vsak uslužbenec za prejem draginjske doklade za otroka predložiti posebno prijavo, ki so jo morali podpisati trije aktivni drž. uslužbenci. S 1. aprilom 1932 je stopila v veljavo nova uredba o draginjskih dokladah drž. usl. pod br. 10.990-I, ki v čl. 15 izrecno predvideva, da mora uslužbenec predložiti prijavo najkasneje v roku 90 dni od dneva, ko je bil otrok rojen, sicer mu pripada doklada šele od prvega dne prihodnjega meseca, v katerem je prijavo predložil. — Vi ste najbrž s prijavo zakasnili. Med tem je po § 1480 obč. drž. zak. za neizplačano doklado nastopilo zastaranje, ker so pretekla že tri leta, ne da bi bili vi svojo zahtevo uveljavili.

a-u. Zreče. Vprašanje: Koliko znaša prispevek za Borzo dela? — Odgovor: Tedenski prispevek za Borzo dela znaša 1,8 odst. enodnevnega zavarovane mezd. — N. pr.: Najvišja enodnevna zavarovana mezda znaša Din 48, tedenski prispevek za Borzo dela je Din 0,86, enako visok prispevek plača tudi delodajalec.

K. I. Sv. Krištof pri Laškem. Vprašanje: Sem brezposeln. V zadnjih dveh letih sem bil zaposlen skupno 16 mesecev. Borza dela mi je doslej izplačala skupno Din 396 podpore. Ali morem dobiti še kakšno podporo. — Odgovor: Po 16 mesečni zaposlitvi v zadnjih dveh letih imate pravico do brezposelnosti podpore po Din 10 dnevno in v razen tega po Din 3 za ženo in Din 3 za vsakega otroka (do največ pet) skozi 6 tednov. Izračunajte. Ako ste dobili premalo, urgirajte. Razen na redno podporo imate pravico tudi na izredno podporo. Za te podpore je treba posebej prošiti. Najvišja izredna podpore, ki jo more dobiti brezposelni, znaša Din 150 in po Din 30 za vsakega družinskega člana (skupno pa največ Din 150). Podpora se daje največ dvakrat letno.

Esperanto

Nekaj črtic o gibanju svetovnega pomožnega jezika po »Antanen« (»Napredku«) iz Osijek.

Iz Norveške. V prvih 9 mesecih preteklega leta je norveški tisk prinesel 575 člankov o esperanto.

Na Švedskem je pa delavska prosvetna zveza organizirala 538 esp. tečajev s 6704 udeleženci.

V Belgiji je bila na 16. mednarodnem kongresu sprejeta resolucija v priloge esperanta.

Na Estonskem so v mestu Tapa neko ulico preimenovali v esperantsko ulico.

Na Francoskem je obrtniški savez izglasoval upeljavo esperanta v obrtne šole.

V Španiji je pošta uvedla tudi esperantske propagandne znamke.

Na Madžarskem je letos ob priliki prokuratorske razprave bivši minister in predsednik madžarske esperantske zveze g. Benard predlagal, da bi se esperanto uvedel kot obvezen predmet v srednjih šolah.

Boljševiški šah

Boljševiki so spremenili tudi »kraljevsko igro« v pravo bojno igro. Na kraljevo mesto so postavili anteno, simbol radia, kraljica figurira kot letalo. Tekoč je postal tank, konj (vitez) pa — podmornica. Samo kmetje so ostali preprosti vojaki. Boljševiki tudi ne poznajo črno-bele šahovnice, temveč belo-rdečo.

Širite
„Delavsko Politiko“

Nad 80 raznih vrst

že
od
Din
98—
naprej

Zaro

OBLEKE
PERILO
OVRATNIKI
NOGAVICE
KRAVATE
KLOBUKI
ČEVLJI
DEŽNIKI

MARIBOR
GLAV TRG

Dospela sta, toda še danes morava k Lahu, da si obnoviva oblačila; že med letjo sva zvedela, da se tam kupi dobro in poceni, tudi za birmance! Člvek, člvkil!

J. LAH

Kupujte samo pri naših inserentih!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Jakob Perhavec
Maribor, Gosposka ulica 9 - Telefon 25-80

Izdelava likerjev, desertnih vin in sirupov. Žganjarna. Vedno na zalogi: rum, konjak, likerji, slivovka itd. Na debelo! Na drobno!